

SANATSAL BİR OBJE OLARAK KADIN VE BAZI TOPLUMLARDA KADINA BAKI

Yrd. Doç. Nurettin GÜLAÇTI¹

ÖZET

Bu ara tırmanın amacı, tarihin belirli dönemlerinde ruhani bir varlık olarak saygı gösterilen kadının, sanatsal bir obje olarak sanat ürünlerindeki yerini ve buna ba lı olarak kadının sanatçı ki ili ini irdeleyip, tarihsel süreç içerisinde kadına yüklenen toplumsal de erlilik ya da de ersizlikleri ortaya koymaktır. Kadın, M.S. 6 yy. lar' da Arap cahiliyesin de henüz çocuk ya ta iken utanç vericilikleri nedeniyle babaları tarafından diri diri topra a gömülerek öldürülmü lerdir. Ayrıca bazı kadınlar sanatçı ki ilikleri ve yapımı oldukları sanat eserleriyle de gündemdeki yerlerini korumaktadırlar. Kalkolitik ve Neolitik ça larda, özellikle de Hititler ve Frigler döneminde kadın, hem i levsel hem de sanatsal ürünlerde do urganlı ı göz önünde bulundurulurken, "Ana Tanrıca" olarak sembolize edilmi tir. Bu devirlerde kadın sembolü, seramik ürünlerde idol veya amulet olarak ekillendirilirken; Roma, Bizans ve Hellenistik dönemlerde mermerden heykel figürü olarak ortaya konmu ; böylece kadının toplumsal açıdan önemi ve onun geçmi ten günümüze devam eden süreklili i vurgulanmı tir. Bu bir anlamda erkek benli inin hayal dünyasında olu turdu u eserlerinin arka planında, kadının bazen tanrı olarak ilahla tırıldı ı bazen de sanat eserlerinde estetik bir obje olarak yansıtıldı ını göstermektedir. Bunun yanı sıra kadın, hemen hemen her sanatçı ve tasarımcının mitolojide var oldu u ekliyle Tanrıça Venüs (Afrodite) veya Helen; gerçek ya amda ise toplumsal bir varlık olarak kar ılı ını güzellik abidesi bir de er olarak bulan bir fenomen ekinde ya resmedilmi veya kabartmalara plastik etki veren bir imaj olarak yerle tirilmi tir. Ancak tarihi süreç içerisinde kadın, bazen haksız muamelelere maruz kalmı ve hatta eytani ruhları içerisinde barındıran bir varlık olarak da görülmü tür. Fakat ister tanrısal bir varlık isterse eytani bir varlık olarak görülmü olmasına ra men kadın, geçmi ten günümüze bir sanat nesnesinin parçası olarak sanatçılara her zaman ilham kayna ı olmu tur. De i en toplum yapısına paralel olarak kadın, bir sanat nesnesi veya sanat eserinin plastik elemanı iken, imdilerde kendisi sanat eseri veya nesnesini ortaya koyan sanatçı konumundadır. Bu olgu toplumun kadına bakı açısının de i ti inin ve kadının kendisini evrende konumlandırdı ının bir göstergesidir. Günümüzde insan haklarındaki de i im ve yeni yasal düzenlemeler çerçevesinde olu turulan kanunların kadınlara getirdi i korumacı haklara kar ın kadının maruz kaldı ı aile içi iddetin devam etti i de görsel ve yazınsal medyalarda okunup

¹ Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, Kütahya; ngulacti@gmail.com

duyulmaktadır. Tüm olumsuzlukların yanı sıra kadınların sanatsal bir obje olarak ve sanatçı ki ilikleriyle bugün çok farklı konumda oldukları da bilinmektedir. Ayrıca bazı kadınlar sanatçı ki ilikleri ve yapımı oldukları sanat eserleriyle de gündemdeki yerlerini korumaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sanat, Mitoloji, Ana Tanrıça.

WOMEN AS AN ARTHISTIC OBJECT AND A VIEW TO WOMEN IN SOME CIVILIZATIONS

ABSTRACT

The aim of this study is to present respectability and disrespectfulness and the place of woman that was respected as a spiritual creature as an art object in art works, to examine her artist personality in history and to emphasize the social importance of woman. Woman in Chalcolithic and Neolithic Ages, especially in Hittites and Phrygians, was symbolized as "Mother Goddess" in both functional and artistic works by considering the fertility of woman. In 6AD, in the middle east prior to islam, girls had just been buried alive, while they were at their mothers' knees due to the shame they brought to their family .While woman theme was shaped as idol an amulet with ceramic forms in these periods, she was presented as marble sculptures in Roman, Byzantine and Hellenistic periods, thus, her importance for society and her persistence from the past to this day were emphasized. It shows that woman was reflected as both a goddess and an aesthetical object in the art works of men. Moreover, woman was not only presented as either Goddess Venus (Aphrodite) or Helen by almost every artist but she was also either painted or placed in relives as an image showing plastic effect. Although woman was sometimes treated insupportably and she was sometimes seen as a creature that harbours devil spirits, she has always been source of inspiration for art and artists. Today changes in human rights and new legal regulations, brought women protection to domestic violence, has been made. However, in the printed media and visual media, it has been mentioned that domestic violence has not yet ceased . While woman once herself was an art object or plastic element of art work, she is now the creator of art works. This is an indication of the fact that the perception of society for woman has changed and the place woman placed herself in the universe.

Key Words: Woman, Art, Mythology, Mother Goddess.

Giri

nsano lunun yaratılı ndan bugüne kadar hangi toplumda ve ça da olursa olsun, kadın, vazgeçilmez bir varlık olarak kar ımıza çıkmaktadır. Ancak kadının vazgeçilmezli inin aksine, kadın ve erkek arasındaki cinsiyete dayanan bir ayrımcılık irdelendi inde erkek üstünlü ü öne çıkmaktadır (Kızılkaya, 2004:63). Fakat kadın cinsiyet açısından genelde ikincil planda olsa da, anaerkiil toplumlarda tanısalla tırıldı ı da görülmü tür. Bunlardan biri sayılabilecek olan Ana Tanrıça kültü, insanın psikolojik ve toplumsal geli iminin ilk basamaklarına yerle tirme konusundaki çabalarının ortak özelli idir. Bu zamanla öyle bir hal almı tır ki ana tanrıçaya duyulan inanç, kendi zamanı içinde evrensel bir de ere ula mı tır (Roller, 2004:37).

Kadın, toplumsal ya am içerisinde yer yer tanısalla tırılmı olsa da, tarih boyunca de erlilik ya da de ersizlik de i kenı ile yüz yüze kalmı tır. Kadının bu durumu, ona bakı ın bir tür yansıması olarak biçim kazanmı tır. Bu bakı açısı içerisindeki gurupta yer alan sanatçı için algılama ve yansıtma farklı olurken, bir reklam tasarımcısı için durum daha farklı algılanmı ve kadın olgusu veya yansıtılma biçimi ona göre biçim kazanmı tır. Kadına verilen de er veya de ersizlik, bazen pragmatik açıdan bir nesne, bazen toplumsal bir fenomen olarak e , ana veya tanrıça, bazen de izlenilesi bir estetik obje oldu unu kabullenen bir bakı açısıyla de erlendirilebilir. Hangi yüzyılda olunursa olunsun kadına tanınan haklar mutlaka delinmi ya da istismar edilmeye kalkı ılmı ve kalkı ılaca ı da varsayılmaktadır. Hiç üphesiz ki kadın sanatsal bir objeye olarak da her zaman varlı ını sürdürüp hem kadın ve hem de erkek sanatçılara esin kayna ı olaca ı da muhakkaktır.

Bu çalı manın konu ve kapsamı her ne kadar geni bir ara tırma sahası olu tursa da asıl de inilmek istenen günlük ya amımızda önemli bir yeri olan kadına de i ik zaman ve toplumlarda ki genel bakı açısını ve kadınlara kadınlar dı ında yüklenen imgesel sıfatlara dikkat çekmektir. Ayrıca ara tırmanın literatür taraması kapsamında yapılması nedeniyle, ara tırma belli ba lı alt ba lıklarla da sınırlandırılmak istenmi tir. Ara tırmada genel içerik olarak Neolitik, Kalkolitik, Tunç Ça ı, Hitit, Frig, Roma, Bizans, Hellenistik dönemler, Orta Ça Avrupa, slamiyet Öncesi ve Sonrası ile günümüz kadının sanat eserlerinde sanatsal bir objeye olarak kadının yeri, sanatçı ki ili i ve bazı toplum ve uygarlıklarda kadına bakı konuları ele alınmak istenmi tir.

Tarih Boyunca Bazı Toplum ve Uygarlıklarda Kadının Toplumsal Yeri ve Önemi

Kadın, ya ayan bir toplumun, bir milletin temel ö elerinden birisidir. Erke i ve çocuklarıyla beraber, o toplumun içinde binlerce yıl geriden gelen bir ya amın “Tarih’ini aktarır” ve “Gelece e” de o ta ır (Göksel, 1993:1). Hatta Aleksandra Kollonti, “Topra ı ilk i leyan analardır. Bilgiyi ortak bilince ta ıyan analardır. Ate i, insanlı ın hizmetine sunan analardır. Yünü e irip kuma dokumayı bulan analardır. Sanatın ilk uygulayıcıları analardır. Yerle ik ya ama geçi i bulan analardır...” der (Kızılkaya, 2004:7). Bu yüzden kadın, tarihin ba langıcından beri, soluksuz bir anlatımın ifadesi olmu tur. Bazen çanak-çömlek yapan, bazen kendi sesinde bo ulmasına göz yumulan kadın, her zaman erkeklere ilham kayna ı olmu üzerlerine iirler, romanlar yazılmı tur. Aslında tarih, kadının ya amın her alanında oldu unu göstermi tir (Esirgen, 2012:1).

M.Ö. Neolitik, Kalkolitik, Tunç Ça ı, Hitit ve Frig Dönemlerinde Kadına Bakı ve Kadının Toplumsal Yeri

Kadın, Neolitik ve Kalkolitik ça larda, Hitit ve Frigler döneminde do urganlı ından dolayı tanrıların en büyü ü olan “Ana Tanrıça” olarak taçlandırılmı tur. “Kybele” adı ile de bilinen Ana Tanrıça, aynı zamanda bütün tanrı ve tanrıçaların anasıdır. Kybele, bollu u ve bereketi de simgelemektedir. Bunun içindir ki kadın, obje olarak seramik formlarda sonsuza dek ya atılmak istenmi tir (Fotograf 1).

Fotograf 1. Neolitik Ça Ana Tanrıça Seramik ve Mermer Örnekleri

Ana Tanrıça heykeli i. Pi mi Toprak. Yüksek. 20cm. Çatalhöyük. M.Ö. 5750
Ana Tanrıça Tahta Oturmakta ve Do um Yapan bir Kadını Belirtmekte, Tahtın iki
yanında Kutsal Hayvanlar yer almaktadır.

Kız Tanrıça Heykeli i. Mermer. Yüksek. 17.2cm. Çatalhöyük. M.Ö. 6000 İlk
Yarı.

Çocuklu Ana Tanrıça Heykeli i. Pi mi Toprak. Yüksek. 8.3cm. Hacılar.
M.Ö.6000 ortaları.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.27, 30, 32)

Kadın teması, Kalkolitik ve Tunç Ça 1 seramiklerinde idol, amulet ve tanrıça olarak ekillenmiştir. Kybele yeryüzü tanrıçası ve aynı zamanda bir da tanrıçası idi, fakat aynı zamanda da bir ay tanrıçası idi (Halikarnas Balıkcısı, 1955:75-88). Ziraat tamamı ile dini içerikten oluşmaktaydı ve kadın üstündü. Günümüzde özellikle de kırsal alanda yaayan kadınlar, eğitim, sağlık, gıda ve beslenme ile tarımsal üretim alanlarında erkekler ile kıyaslanamayacak kadar fazla sorumluluk ve yükü üstlenerek, toplumsal önemlerini ve yüklerini bir kez daha göstermişlerdir (Tekelio lu, 2009:56) (Fotograf 2).

Fotograf 2. Kalkolitik ve Tunç Ça 1 Ana Tanrıçaları

Oturan Tanrıça heykelci i. Pi mi Toprak. Yük.32.5cm. Canhasan. M.Ö.5000 ilk yarısı

Kadın heykelci i (dol).Gümü ve altın..Yük. 25cm. Hasno lan M.Ö. 3000 sonu

Çocu unu emziren kadın heykelci i. Tunç. Yük.21.5cm. Horoztepe. M.Ö.3000 sonu

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.53,74,75)

Eski Anadolu Uygarlıklarından olan Hititlerde kadın, Kubaba, Kumpapa ya da Kupapa adlarıyla anılmı ; Frigler döneminde ise Frig ana tanrıçası olarak bereketi temsil etmi tir (Cihaner Keser, 2010:188). Bu dönemlerde kadın güne tanrıçası olarak kar ımıza çıkmaktadır (Fotograf 3).

Fotograf 3. Hitit ve Frig Sanatında Kadın

Güne tanrıça'sı heykelci i. Tunç. Yük.11cm. Alacahöyük. M.Ö.14-13.yy.

Kybele heykeli. Kireçta ı. Yü. 1.26 m. Bo azköy'de Frigler'e ait büyük kale kapılarında birinin avlusunda bulunmu tur.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.136,183

M.S. Roma, Bizans ve Hellenistik Dönemlerde Kadına Bakı ve Kadının Toplumsal Yeri

Kadın, Roma uygarlı ında Magana Mater (Ulu Ana) olarak isimlendirilirken, aynı Roma medeniyetinde de il köleler ve cariyeler “ Romalı bir kadın” bile hiçbir vakit hür de ildir. Kadın evlendi inde aynı zamanda kocasının kızı da olmaktadır (Sarıcık,1999:13).

Kadın, Bizans ve Hellenistik dönemlerde bazen kille ekillendirilerek bir form, bazen de mermer yontularak bir heykele dönü türülmü kadının toplumsal yeri ve ruhani varlık olarak da önemi vurgulanmak istenmi tir. Böylece farklı co rafyadaki tanrıçaların kültlerindeki benzerlikler, ayrılan yönler ve daha sonraki zamanlara olan etkileri de belirlenmi tir (Çelik, 2010:373). Bu dönemde kadınlar, Ana Tanrıça kültüründe kutsanmı lardır. Kadın mitolojide Tanrıça Venüs (Afrodit) ve Helen gibi güzellik abidesi olarak da resmedilmı ve bazen de heykel biçiminde tasvir edilmı tir (Foto raf 4).

Foto raf 4. Roma ve Hellenistik Dönemlerinde yapılmı Seramik Tanrıça heykelleri

Eroslu Afrodit. Pi mi Toprak. Yüç.30cm. Roma Dönemi.

Venüs

Ana Tanrıça (Kybele) heykeli i. Pi mi Toprak. Yük. 14.5 cm. Gordion. Hellenistik Dönem.

(Alıntı: Temizer, Anadolu Medeniyetleri Katalogu, s.224,247)

(Alıntı: Little,. zimler, s.38)

Orta Ça Avrupa'sında Kadına Bakı ve Kadının Toplumsal Yeri

Tarih sayfaları incelendi inde üphesiz ki kadına kar ı yapılan haksız ithamların ve yak ı tırmaların oldu u da görülür: “Hayatta kadına hep savunmasız gözüyle bakılm ı ve kadın, açık saldır ıların hedefi durumuna gelmi tir.” (Al, 2012:1). Bu saldırılardan biri de Ortaça Karanlı nda eytana tapmanın cadılıkla e de er oldu u anlayı ı, kadının do asında var olan bir olgu oldu u dü ünücesidir. Bu durum batı toplumunda uzun süre sürmü tür. Bazı varsayımlar veya gerçekler, kadınların büyücülükle suçlandı nı dahi göstermi tir (Sallmann, 1996: 61). Cadılık Ortaça ın kara efsanelerine kötü bir ünle ve büyük ölçüde söylemsel olarak girmi tir. Ayrıca ortaça da kadının konumunu belgeleyen kaynaklara bakıldı nda, kadınları süt sa mak gibi günlük i leri yapan ki i olarak da gösterir. Yine “Ortaça da kadınlarının sanatsal ve entelektüel e itim alma hakkının sadece soylu aileden gelme artına ba lı oldu u da belirtilir. Bu dönemde yapılan sanatın ço unlu u manastırda gerçekle mi tir. Kadınların ö retmenlik yapması bile yasaktır, çünkü kadınlar ancak bir dinleyici olabilirdi” (Baylan, 2012,1). Bu anlayı a paralel olarak Ortaça karanlı nda yapılan gravür veya ya lıboya resimlerde kendini göstermi tir (Fotograf 5).

Foto raf 5. Cadılar

Bilib'in bir Rus masalını canlandırması

Shkespeare'in Bütün Eserleri'nin gravür baskısından

(Alıntı: Sanatdünyamız, s.60,64)

slamiyet Öncesi ve Sonrası Kadına Bakı ile Kadının Toplumsal Yeri

nañ açısından da dü ünüldü ünde kadına bakı açısının slamiyet öncesiyle sonrası arasında farklılıkların oldu u çok açık bir ekilde görülecektir. Örne in slamiyet'ten önceki bazı Arap toplumlarında (kabilelerde) kız çocukları de ersiz bir varlık olarak görüldükleri için diri diri topra a gömülürlerken, slamiyet ile birlikte “cennet annelerin aya ı altındadır” inanı ı ile kadına bakı açısı de i mi tir. Görüldü ü gibi kadına bakı her ça 'da, her toplumda ya da inanı ta kendini farklı bir ekilde göstermektedir. Genel olarak söylene bilir ki dinsel inanı ların da toplumların kadına bakı açısı üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. De i en uygarlıklar ve onların genel anlamdaki kadına bakı larını gösteren resimler de tarih sayfalarında zaman zaman kar ımıza çıkmaktadır (Fotograf 6).

Fotograf 6. Kadınlar

Bakire, xiv yy.sonu Transfiguration Müzesi, Yunanistan

Levni xvii yy. ilk yarısı, Topkapı Sarayı Müzesi

Asıl kadın, Anonim gravür, xvii.yy., Ulus, Kitaplık, Paris

(Alıntı: Sanatdünyamız, s.42, 52,70)

Birçok defa hak etti i de eri görmeyen kadın, kapalı kapılar ardında terk edilip, ya am alanının daraltılması ile kimi zaman ruhsal bunalımlara sürüklenmi ; kimi zaman da adını kendilerinin de koyamadıkları bir güç sava ına sevk etmi tir. Bu sava ta hep yenilgiye mahkum olan kadın, ça ımızın ekonomik yapısının de i mesiyle, hayata atılan kadının rolü, de i meye ba lamı ve birçok rolü üstlenerek kendisine yeni bir kimlik kazandırmı tir. O artık sadece evde çocuklarına bakan bir anne de il, aynı zamanda evine ekonomik katkıda bulunan bir birey olmu tur. Bu yolda didinip duran kadının, bu süreçlere gelmesi o kadar kolay olmamı tir. Yüz yıllarca ataerkil bir yapıda yürüyen toplumumuzun kadınları, bu yeni kimlikleri ile benimsemesi hayli zaman almı birçok engeller atlatılarak bugünlere gelmi tir (Al, 2012:1).

Foto raf :7 Nurettin GÜLAÇTI tarafından yapılmı olan Seramik ve Cam Ana Tanrıçalar,

(Alıntı ve Foto raf: Nurettin Gülaçtı)

Günümüzde Kadına Bakı ve Kadının Toplumsal Yeri

Günümüzde insan haklarındaki de i im ve özelliklede Türkiye'deki yeni yasal düzenlemeler çerçevesinde olu turulan kanunların kadınlara getirdi i korumacı

kazanımlara karşın kadınların sık sık maruz kaldığı aile içi şiddetin tüm dünya’da devam ettiği görsel ve yazınsal medyalarda okunup duyulmaktadır. Tüm olumsuzlukların yanı sıra kadınların sanatsal bir obje olarak ve sanatçı kişilikleriyle bugün çok farklı konumda oldukları da bilinmektedir. Bugün kadınların elde ettikleri kazanımlara bakıldığında ve kadın sanatçıların da gittikçe toplumdaki yerini alması ile, kadının toplumsal ve bireysel değerliliğinin sanat olgusu açısından da önem kazandığını göstermektedir. Kadın aynı zamanda toplumsal sorun ve olayları bazen kişisel ve toplumsal hareketliliğin çözümünü kolaylaştırır, kimi kez kitleleri evrensel boyuta taşıyan, bazen de toplumsal sorunları ve çatışmaları eritmeye çalışarak uyum ortamı yaratmaya çalışır. Üstlendiği gizli ve açık görev olgusuyla, baskılarına ve kendisine dayatılan toplumsal yükümlülüklerine karşın toplumsal yaşamı dengeleyici tavırla var olan kadın sanatsal imgesiyle de özde birlik göstermektedir. “Oluşturulan bu benzerlik kadın-sanat buluşmasını uyumlu ve kusursuz kılması ve yeni oluşumlara tanıklık edilmesine olanak sağlamıştır” (Akgül, 2010:3).

Kadın, yaratılıştan gelen özelliğiyle zaten yaratıcı bir varlıktır. Bugün sayıları giderek artan kadın sanatçıların tarihsel gelişimine bakıldığında, onların hem doğallık özellikleri, hem de toplumların getirdiği birtakım değerler gibi görünen kalıpları ve baskıları yüzünden sanat alanındaki sayılarının erkeklerden daha az olduğunu görmekteyiz. Sanat alanında sayıları bu kadar az olan kadınların, sanatın bütün dallarında erkek sanatçılar tarafından gözlemlendiği, yorumlandı ve kısacası eserlerine yansıtıldığı; onun fiziksel, görsel ve estetik zarafetiyle resamlara, çizimlere, yazarlara ve neredeyse tüm sanatçılara ilham kaynağı olduğu görülmüştür. Bunun en güzel örneklerinden birisi Salvador Dalí’nin resimlerinde kadın imgesini Sürrealist bir yaklaşımla resmetmesidir (Fotoğraf 7) (Fotoğraf 8).

Fotoğraf 8. Salvador Dalí “Kadınlar”

(Alıntı: Chronologie, Salvador Dali, s.6,8)

Kadının toplum içerisindeki vazgeçilmezli inin aksine sosyal ve toplumsal de eri hak etti i ölçüde anla ılmamı tır. Hiç üphesiz ki erkekten farklı fiziki görünümü ve ruhani yapıya sahipli i ile kadınlar, en do ru ekliyle birbirlerini anlarlar. Bu ba lamda “kadınların kadın sanatçılar tarafından ele alınıp eserlerinde yansıtmı olmaları, bizlere her zaman farklı bir bakı açısı sunmaktadır” (Argın, 2010: 24) (Fotograf 9).

(Fotograf 9). Türk Ressamlara Ait Resim Örnekleri

Nazlı Ecevit (1900-1985), Keriman'ın portresi, ka ıt üzerine ya lı boya

Celile Hanım (1883-1956),Kadın portresi, ka ıt üzerine pastel.

(Alıntı: Sanat Dünyamız, s.162, 163)

Türk toplumundaki genel geli im süreci boyunca kadına verilen önem ve ayrıcalıklar, sonrasında kadının birey olarak ya adı ı de i imleri de beraberinde getirmi tir. Ancak, kadın sanatçının birey olarak kendinde yaratma cesareti ve kararlılı mını bulması, bilgi birikimi ile sanatsal tavra zemin hazırlayacak biçimde ve yaratmaya yön verecek olan e itime önem vermesine yol açmı tır (Sa lam, 1996:161-164). Yüzyıllarca kadın, konumlandırıldı ı durumdan kurtulamaması ve dı dünyaya açılmaması birçok kadın sanatçının kendisini ifade edebilmesine ket vurmu tur. Ancak günümüzde bu durum kadınlar lehine farklıla mı tır. Kadın sanatçılar, her alanda kendilerini kabul ettirme yolunda büyük bir yol kat etmi lerdir (Baylan, 2012:1). Buna paralel olarak kadınlar sanatın hemen bütün dallarında

ba arılara imza atmışlardır. Türk toplumunda farklı açılardan kendini ortaya koyan kadın, son yıllarda plastik sanatlar alanında kendine önemli bir yer edinmiştir. Kadın, varlık olarak toplumsal ya antı içinde her zaman farklı muamelelere maruz kalabilme ihtimali olsa da, onun toplumsal yeri ve sanatsal obje olarak önemi hep var olacaktır (Foto raf 10).

Fotograf 10. a) Füreyya Koral b) Güngör Güner c) Zehra Çobanlı'ya ait Seramik Çalı maları.

(Alıntı: <http://4.bp.blospot.com/>)

Sonuç

nsanın yaradılı ıyla beraber kadının varlı ı ve önemi her zaman ön planda olmu tur. Tarih boyunca kavimlere, milletlere, uygarlıklara veya medeniyetlere bakıldı ında tüm toplumlar kendi anlayı ı ya da inancı çerçevesinde kadını bir yere konumlandırmı lardır. Bu anlamda kadın, bazen Tanrıça bazen içine cin girmi bir cadı olarak kar ımıza çıkarken zaman zaman da mitolojide bir heykel veya güzellik abidesi olarak görülür. Kadın birçok toplum ve uygarlıklar da her ne kadar vazgeçilmez bir de er olarak kar ımıza çıkıyorsa da yinede hak etti i de erin verilmedi i itilip kalkıldı ı ikinci sınıf bir insan müamelesi görmü tür. Bu nedenledir ki kadın de erlilik ile de ersizlik arasında kalmı tur. Kadın yine tarihin hemen her evresinde airlere, ressamlara, edebiyatçılara, heykeltura lara ve sanatın tüm dalında u ra veren sanatçılara ilham kayna ı da olmu tur. Kadın günümüz dünyasında da insani vasıf ve yetenekleriyle hak etti i konuma henüz ula amamı tur. Çeli kilerle dolu tüm ya antılarda Ancak Kadın, bugüne kadar yine de ister aile içerisinde, isterse toplumda ve sanat dünyasında hak etti i de eri yeterince buldu u söylenemez. Bununla birlikte kadın, yakın geçmi ve imdilerde ve her geçen gün hem kendi çabaları hem de toplumun bakı açısında de i me ile birlikte daha iyi konuma gelmi tir. Kadının fiziksel farklılı ı ve olaylara bakı ıyla da özel konumunu ortaya koymaktadır. Kadın, günümüzde sanat dünyasındaki önemini ve vazgeçilmezli ini tüm çevresine bir kez daha göstermi tir. Ayrıca günümüz kadınlarının e itim ve hayat ko ullarındaki haksız rekabetlere maruz bırakılmaması için devlet tarafından kanunlarla daha da güçlendirilmeleri gereklidir. Hele de 2012 yılında olu turulması planlanan yeni Anayasanın hazırlanmasında, kadınlar kendi beklenti ve önerilerini, kadın dernekleri vasıtasıyla meclis Anayasa komisyonuna iletmeleri, kendi haklarına sahip çıkmaları bakımından da çok önemlidir. Kadınlar sanat alanındaki konumlarını haklı ve yasal mücadeleyle daha da peki tirecekleri muhakkaktır. Sonuç olarak denebilir ki kadın sanatsal bir obje olarak her dönemde daima ilgi oda ı ve ilham kayna ı olmu tur. Kadın bunun yanında yine her dönemde hak etti i gerçek ilgi ve de eri görmemi tir. Kadın ça lar boyunca bir estetik abidesi, anne, bacı, karde , sanatçı, politikacı, lider, bürokrat ,aktrist vs. olmu sa da her zaman gerçek saygıyı görmemi tir. Kadınlar günümüzde geçmi le kıyaslanmayacak kadar yasal haklar elde etmi seler de yinede belirtildi i gibi birçok defa geçmi dönem kadınlarıyla paralel bir ya am içindedirler. Kadınlar geçmi te oldu u gibi bugün ve yarında toplum için bir denge, güç, a k, ilham kayna ı, sanat objesi ve sanatçı ki ili i ile hep varlıklarını sürdürecektirler.

KAYNAKÇA

Akgül, Kamile, (2010), “Yükümlülükleri Ba lamında Kadın-Sanat Özde li i ve leti imi”, Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalı malarında Kadın Sempozyumu, ,s.3, Konya.

Cihaner Keser,Sezer (2010), “Mehmet Aksoy Heykellerinde Ana Tanrıça Kibele Figürleri”, Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalı malarında Kadın Sempozyumu, ,s.188, Konya.

Çelik,Murat (2010), “Antik Dünya Mitolojisinde Bereket Tanrıçaları”, Selçuk Ün., 3. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat ,Dil, Kültür ve Sanat Çalı malarında Kadın Sempozyumu, ,s.375, Konya.

Al, Canan, Soluksuz Bir Anlatım Kadın,<http://blog.milliyet.com.tr/cananal>, (16.01.2012).

Argın, Kibele Kıvılcım, (2010), “Kadın Sorunlarının Ressamı, ”Çi dem Buçak Telli”, Selçuk Ün.,3.Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak 'Kadın', Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalı malarında Kadın Sempozyumu, s.24, Konya.

Baylan, Deniz, “Sanat Tarihi ve Kadın Sanatçı”, Bianet Kadının Penceresi, <http://bianet.org/Kadın/Sa lık/44373>, (16.01. 2012).

Chronologie, Eine, (1983), Salvador Dali, The Hamlyn Publishing Group Ltd., s.6-8, Germany.

Esirgen, Özge, Sanat ve Kadın, <http://www.indigodergisi.com/arsiv/ozge30.htm> (16.01.2012)

Göksel, Burhan, (1993), Ça lar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk, Kültür Bakanlı ı Yayınları/906, ,s.1, Ankara.

Halikarnas Balıkcısı, (1955) Anadolu Tanrıları, Yedi Tepe Yayınları, s.78-88, stanbul.

Kızılkaya, Hüseyin, (2004), Ana Soyluluktan Günümüze Kadın, İya Yayınevi Matbaası, s.7-63, zmir.

Little, Stephen, zimler, Yem Yayın, 2.Baskı, s.38

Roller, Lynn E., (2004), Ana Tanrıçanın zinde, Çeviren: Betül AVUÇ, Hemer Kitapevi, s.37, stanbul.

Sa lam, Mümtaz, (1996), “Kimlik Sorunları Açısından Yeni Kadın ve Resim li kişi”, Sanat dünyamız Kültür Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, Sayı:63, s.161, stanbul.

Sallmann, Jean-Michel, (1996), ”Cadı”, Sanat dünyamız Kültür Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 63,s.61, stanbul.

Tekelio lu, İkay, (2009), Aile Ya antısında ve Kırsal Kalkınmada Kadının Rolü, Kütahya, 1 özel dairesi Dergisi, Sayı:9, Yıl:3, Ay: Nisan, s.56, Kütahya.

Temizer, Raci, (1979), Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ak Yayınları Sanat Kitapları Serisi:5, s.12.

Sarıcık, Murat,(1999), Osmanlı'da Kölelik, Cariyelik ve Harem, s.13,Isparta.

<http://4.bp.blogspot.com/>